

Firmy začaly šetřit. Zvažují své investice

Jarní pandemie koronaviru snížila firmám příjmy, zisky i zakázky a zvýšila ekonomickou nejistotu. Vyplývá to z výsledků šetření za druhé čtvrtletí roku 2020, které Svaz průmyslu a dopravy ČR již devět let provádí společně s Českou národní bankou.

TEXT: ZUZANA ZLINSKÁ

Respondenty šetření Svazu průmyslu a obchodu jsou firmy, které reprezentují strukturu české ekonomiky. Jejich očekávání a pohled na vývoj tak odráží relevantní trendy v ekonomice. „Pandemie zastihla českou ekonomiku ve specifické situaci postupně oslabujícího růstu. Jeho tempo se snižovalo i u našich hlavních ekonomických partnerů a zároveň se zvyšovaly mzdy na maximum a zdražovaly vstupy. Do vypuknutí pandemie a přijetí mimořádných opatření ale ekonomika stále celkově mírně rostla. Krize firmám jednoznačně snížila příjmy, zisky i zakázky a zvýšila ekonomickou nejistotu,“ uvedl Bohuslav Čížek, ředitel Sekce hospodářské politiky Svazu průmyslu a dopravy ČR.

Z šetření vyplynulo, že se u firem zhoršilo hodnocení domácí i zahraniční poptávky. „Odrážejí aktuální situace byl v létě vidět i ve výraznějším poklesu očekávaných firemních investic. Po vypuknutí pandemie podniky svými investicemi rychle reagovaly na zhoršení aktuální situace. Kvůli krizi se ale firmám snížily zisky a potom už byly s investicemi opatrné,“ vysvětlil Čížek.

I v létě přetrvávaly silné inflační tlaky a například ceny materiálů a surovin se nezačaly snižovat, situace na trhu práce se oproti předchozím čtvrtletím zklidnila. „Mzdový růst již dosáhl svého stropu v 1. čtvrtletí a jeho tempo oslabilo. Tento trend očekáváme i v následujících čtvrtletích,“ řekl Vladimír Štípek, ekonom-analytik Sekce hospodářské politiky Svazu průmyslu a dopravy ČR.

Z šetření také vyplynulo, že firmy nechtějí riskovat a snaží se zajišťovat svůj export proti kurzovému riziku. „Podíl zajištěného exportu se blížil 60 procentům, tato eliminace rizika samozřejmě vyžadovala náklady. Firmy se proti riziku zajišťovaly přirozeným využíváním eura i v domácích transakcích. Logickým kro-

kem by tak při silné provázanosti se zeměmi používajícími euro bylo přijetí společné měny. Dle závěrů šetření ji firmy používají v Česku i pro tuzemské transakce v 15 až 20 procentech případů,“ řekl Čížek.

V září 2020 průmyslová produkce meziročně klesla jen o 1,5 %, meziměsíčně vzrostla o 4,1 %. Průmysl tak vykázal relativně pozitivní výsledky, když se vrátil v podstatě k dynamice výroby odpovídající zhruba hodnotám před koronavirovou krizí. Nejvyšší pozitivní příspěvek měla výroba motorových vozidel nebo výroba pryžových a plastových výrobků. Tím se tato klíčová odvětví vrátila k růstu.

Tržby z průmyslové činnosti již meziročně klesaly jen mírně, o 0,4 %, a hodnota nových dokonce rostla o 4,8 %. „Firmy v průmyslu tak ukázaly, že jsou schopné vyrábět a fungovat dál i přes složitou situaci, dodatečné náklady spojené s mimořádnými hygienickými opatřeními či s problémy s dostupností pracovní síly,“ řekl Čížek.

V ZÁŘÍ ROSTLA ZAHRANIČNÍ POPTÁVKA

V září v rámci tržeb i hodnoty nových zakázek pozitivně rostla zahraniční poptávka, naopak klesaly domácí tržby i hodnota nových tuzemských zakázek. „Oproti jarním výsledkům, kdy tyto ukazatele klesaly meziročně o desítky procent, můžeme zářijový vývoj hodnotit sice pozitivně, ale s opatrností a v kontextu propadů výroby i zakázek v posledním roce. Pro následující měsíce budou průmysl a ekonomika celkově dále brzdit trvající zvýšená nejistota, bariéry dané restrikcemi a zdravotní situací nebo ochlazená domácí i zahraniční poptávka,“ dodal Čížek.

Vzhledem k současné epidemiologické situaci musely firmy přistoupit k zavedení celé řady bezpečnostních opatření.

Nákaza pracovníků a karantény totiž enormně oslabují činnost a výkonnost firem, které i v současné době mají zakáz-

ky a práci pro zaměstnance. Firmy pak nemohou dodržovat smluvní termíny, hrozí jim sankce ze smluv a zbývající zaměstnanci v provozech jsou přetížení.

Po přijatých opatřeních je v současnosti potřeba maximálně zabránit šíření nákazy v prostředí rodin a na pracovištích. „I přestože majitelům firem záleží na zdraví jejich pracovníků, které jednoznačně určuje úspěch jejich firem, tak se často stává, že nedokážou účelně bojovat s epidemií. Je to dáno jednak nezkušeností se situací, ve které se poprvé nacházejí, a jednak tím, že v ekonomicky těžké době „váží na decimálcích“ jakékoliv náklady, které musí vynaložit. Pokoušíme se jim ukázat praktické příklady, jak nákazu zastavit ve firmách a tím si ušetřit daleko větší náklady, které je čekají při řešení omezení provozů nebo s protahováním ekonomické krize. Jsme si vědomi toho, že nyní se prakticky hraje o každý den,“ řekl Libor Musil, místopředseda představenstva Asociace malých a středních podniků a živnostníků České republiky a majitel rodinné firmy Liko-s ve Slavkově.

S dodržováním hygienických zásad má pomoci manuál, který nese název Hygienická opatření 2.0. Ten je unikátním soupisem aktivit prověřených praxí ve firmách po dobu šíření nákazy. Zkušenosti byly čerpány z provozů jak nadnárodních korporátů, tak českých malých a středních firem a živností. Uvedená doporučení jsou z tohoto důvodu použitelná pro jakoukoliv velikost firmy a stejně tak s nimi může pracovat státní správa i ostatní zaměstnavatelé ve svých provozech. Majitelé a vedení firem by měli doporučení zavést do praxe co nejrychleji. Provozem bylo vyzkoušeno, že uvedená opatření stála v období duben až říjen 2020 podle velikosti firmy částku šest až deset tisíc korun na jednoho zaměstnance. Pro mnoho firem jsou tyto náklady vysoké, ale je třeba je porovnávat se ztrátami způsobenými šířením viru mezi pracovníky.